

עין משפט
גד מצוה

קלג:

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת

מסורת הש"ס

טו א מיי פ"ב מהלכות
מילה ה"ל ד' טו"ט"ע
א"ח סי' שלא סתפ"ב וטו"ט"ע
י"ד סי' רבו סת"ב ז'
טו ב מיי פ"ו מה"ל ס"ט
הלכה ד' ופ"ו מה"ל לולב
ה"ו ו סגנ עקב מה' ולחץ סגד
טו ט"ע א"ח סת"ב מנו':
ז' א מיי פ"א מהלכות שבת

הלכה ז'
י"ח ד מיי פ"ב מהלכות קידוש
המטה ה"ל ד':
י"ב מיי פ"ה מה"ל מתיקין

וטופסין ה"ל ד' סגנ עשין
ק"ל:
כ ו מיי פ"ב מהלכות שגגות
הלכה טו:

כא ז מיי פ"ב מה"ל מילה ה"ל
ז סגנ עשין כמ עשין
י"ד סי' ר"פ סת"ב ג'
כב ח טו"ט"ע א"ח סי' ד' סת"ב
ז':

מוסף רש"י

מפשיט את הפסח את
החזה. ממחל מנגלו
האחרונים עד חמה, שיוכל
להוציא אימורים, הטקט מלכו
דמין שבמ, ומו לא מפשיט מדי
עד ארבעה ללורן הדיטו ה"ל
(וע"ל קס"ג). בין שגראה.
הלכה, בעליל. ללכ הפוסק
(מנחות טו.). אין מחללין עליו
את השבת. ללכת ולהטיר לבי',
שהרי אין צורך, כיון דבעליל
נראה, ב"ד נמי נראה (ס"ח).
שני סדרים. על למס עשין
שתי המערכות, שם המערכת
(מנחות טו.). המכניסים
עומדים בצפון. דהי שפיר
לדמות מסדקין העברה י"ו
לצפון, לקדושת צפון מזרחית
(מנחות צ"ג). ופניהם לדרום.
וסתמא כמ"ד שולמית מרח
ומערב ומזרח ורחוק לפני
הדום (ס"ח). אלו מושבים.
ועד שלא יצאו מן השלחן
אלו מניחין (ס"ח). אפילו אלו
נוטלין. לעמן ואלו מניחין.
אחר שסילקין, אף זה היה
תמיד. כמפסק עממא גממא
דלחן מרח אלא שחן עלתן
לינה אחר בלחן למס (ס"ח).

רב נסים גאון

יבוא עשה של מילה ודחי
עשה ולא תעשה של יום
טוב אלא בזמנה שהוא
יום ח' וראי שבו נאמר
(ויקרא י"ב) ביום השמיני
ימול, ואמר בפירושו רביוס
ואפילו בשבת, אבל שלא
בזמנה אפילו יום טוב אינה
דוחה שאין עשה דוחה את
לא תעשה ונעשה, אלא יורד
מצורע כי פירש בראיות
ברורות שעשה ידחה את לא
תעשה ועשה שבו. וביאר
זה כי הקב"ה צוה הגויז
שיגדלו שער ראשו מאחר
שהקדים האהורה עליו
שלא יגלחנו שאמר (ומבאר)
ו' גדל פרע שער ראשו
אחר שאמר תבר לא יעבור
על ראשו. הרי הוא דבר
זה מותר בלא מציצה
בעשה. חייב המצורע בעת
שהוא גלח לחתול כל שער
שבגופו שאמר (ויקרא י"ז)
והיה ביום השביעי יגלח
את כל שערו. וכשתגוע
הגויז בצרעת רגיע יום
ז' שהוא חייב לגלח בו,
אמר חכמים שמצוה גילוח
של צרעת דוחה עשה ולא
תעשה שיש עליו לנפץ
גויזות, וכי מה שאמר
הכתוב לענין מצורע את
ראשו אחר שאמר יגלח את
כל שערו, לא בא אלא לענין
גויז שאמר לא תער לא
יעבור על ראשו לומר כי זו
המצוה אינה חייב כל אלא
בעת שלא היה בו צרעת,
אבל בעת שיהיה בגופו
צרעת יגלח את ראשו אפילו
על ראשו שהתורהו שלא
יגלחנו בימי גויזות חייב
לגלח אם היה צרוע. נתקיים

לנו מה שבגויז מצורע לבדו יבא עשה ודחי לא תעשה ונעשה. ובראש מסכת יבמות (דף ה) אמרו אלא דקימא לן דאין עשה דחי
לא תעשה ועשה ליגמור מניד אחיו עשה ודחי לא תעשה ונעשה, אלא בזמנו לא גמרינן שכן ישנו בשאלה. וביאר כי דבר זה הוא
מיוחד בו לבדו ולא בחולתו, וכי בכל התורה כולה לא אתי עשה ודחי לא תעשה ונעשה. והנה לשמור אלו העיקרים שפירשנו
שחוק מחבארים לן כל דבר כשתמצא בתלמוד מעין אלו הענינים. חונן גדול דכתיב ביה בשר קטן נמי כתיב ביה בשר
בינוני מנף. פי' כבי ידענו כי הטקנים פטורים ממצוות, והשכר והעונש הם תלויין בחיוב המצוות, ומאחר שנודע כי לא חייב
הכתוב במצוות אלא (לפי) [למין] שיש בו בנייה חייב, כגון שהביא ב' בערות והשיגה למספר שני האנשים וישא מגבל הבערות

גדול בהדיא כתיב ביה. אע"ג

דבכמה דוכתין תניא מה
שנהדיא בפסוק ציבעי^ו למתני גדול
שלא מל ענוש כרת:

י ציבעם בשיניו. אף על גב דלחר
מילה חולה שיש בו סכנה
הוא מ"מ כמה דלפשר לשנויי משניין:
הכא

גב' מבדי קתני כולחו כל צורכי מילה
לאותויי מאי לאתויי הא דר"ר א"המל כל
זמן שהוא עוסק במילה חוזר בין על הציצין
המעכבין את המילה בין על הציצין שאין
מעכבין את המילה פירש על ציצין המעכבין
את המילה חוזר על ציצין שאין מעכבין
את המילה אינו חוזר מאן תנא פירש אינו
חוזר אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן

רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא דתניא^ב ארבעה עשר שחל
להיות בשבת מפשיט^א (אדם) הפסח עד החזה דברי רבי ישמעאל בנו של ר'
יוחנן בן ברוקה והכ"א מפשיטין את כולו ממואי עד כאן לא קאמר ר'
ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה התם^ב משום דלא בעינן יזה אלי ואנוהו
אבל הכא דבעינן זה אלי ואנוהו הכי נמי^א דתניא זה אלי ואנוהו דהתנאה
לפניו במצות עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר
תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה בקולמוס נאה בלבלר אומן וכורכו
בשיראין נאין אבא שאול אומר ואנוהו הוי דומה לו גמא הוא הנון ורחום אף
אתה היה הנון ורחום אלא אמר רב אשי הא מני רבי יוסי היא דתנן^א י"ב בין
שגראה בעליל ובין שלא נראה בעליל מחללין עליו את השבת רבי יוסי אומר
נראה בעליל אין מחללין עליו את השבת ממואי דילמא עד כאן לא קאמר
ר' יוסי התם^ב דלא ניתנה שבת לידחות אבל הכא דניתנה שבת לידחות הכי

נמי אלא אמרי נהררעי רבנן דפליגי עליה דרבי יוסי היא דתנן^א ארבעה
כהנים נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בויכין וארבעה
מקדימין לפניהם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בויכין
המכניסין עומדים בצפון לפניהם לדרום והמוציאין עומדים בדרום לפניהם
לצפון אלו מושבים ואלו מניחין טפחו של זה בצד טפחו של זה משום
שנאמר^ב לפני^א (ה') תמיד ר' יוסי אומר אפילו אלו נוטלין ואלו מניחין אף זה
היה תמיד ת"ר מהלקטין את המילה ואם לא הילקט ענוש כרת מני א"ר כהנא
אומן מתקוף לה רב פפא אומן לימא להו אנא עברי פלגא דמצוה אתון
עבריתו פלגא דמצוה אלא אמר רב פפא גדול מתקוף לה רב אשי גדול
בהדיא כתיב ביה^ב ווערל זכר אשר לא ימול אלא אמר רב אשי לעולם אומן

יובנון דאתא בין השמשות דשבת ואמרו ליה לא מספקת ואמר להו מספקינא
ועבר ולא איסתפק ואישתכח דחבורה הוא דעבר וענוש כרת: מוצצין וכו':
אמר רב פפא י'האי אומנא דלא מייץ סכנה הוא ועברינן ליה פשיטא מדקא
מחללי עליה שבתא סכנה הוא מהו דתימא היא דם מופקד פקיד קמ"ל חבורי
מיחבר ודומיא דאיספגלית וכמון מה איספגלית וכמון כי לא עביד סכנה הוא
אף ה"ג כי לא עביד סכנה הוא: ונותנין עליה איספגלית: אמר אביי א אמרה לי
אם איספגליתא דכולהון כיבי שב מינאי תרבא וחדא קירא רבא אמר קירא וקלאב
רישינא^א דרשה רבא במחוזא קרעינהו בני מניומי אסיא למנייהו אמר להו שבקי
לכו חדא דאמר שמואל י'האי מען דמשיי אפיה ולא נגיב טובא נקטרו ליה
חספניתא

גב' מדוי קסני. צמתנין: וולפו. כל דברים העושים למילה מוהלין ופורעין ומוציין כו' למה לי דתנן כללף ברשא עושין כל כרכי
מילה: ציצין. שיורי ערלה. וצמתני^ו מפרכ אלו הן ציצין המעכבין ויש שאינן מעכבין כגון צצר שאינו חופה רוב העטרה אלא מיעוט. ומה
היא עטרה שורה גבוה המקפת בגיד סביב שממנה הגיד משפע ויורד ללד הקרקע ומשפע ויורד ללד הגוף: המל צצבת: כל זמן
שהוא עוסק צב. שלא סילק ידו אם ראה שנשמירו צה ציצין בין מעכבין את המילה שאינה כשרה עד שיחתכם בין שאין מעכבין חוזר

וחוזק דכולא חדא מילתא היא והרי
ניתנה שבת לדחות אלנה: פירש.
סילק ידיו: על המעכבין חוזר.

שהרי הן כמילה עצמה: ועל שאין
מעכבין אינו חוזר. דהוי כהתחלה
בפני עצמה ועל אלו לא ניתן לחלל
את השבת. והיינו דקמני כל כרכי מילה
ואפילו ציצין שאין מעכבין חוזר
עליהם כל זמן שלא פירש: מאן סגא
פירש אינו חוזר. ומשום דפירש חשבי
ליה חזרה מילתא לנפשה והואיל ולא
עייכז מצוה נינהו לא הדר: מפשיט^א (ו)
פסח עד החזו. והיינו פירש דתנן

במסכת תמיד (פ"ד מ"ב) צבי הפשיטו
שהיה ממחיל מן הרגלים והיה מפשיט
ויורד עד שמגיע לחזה הגיע לחזה
חמך את הראש וממנו למי שזכה זו
ואח"כ הכרעיים ומירק והפשיט כו'
שמעי' מנייה משהגיע לחזה סילק
ידיו מן הפשט והתחיל להתעסק
בניחות קנת וגבי עולה דכולה כליל
מירק והפשיט ומנתח הידים תחילה
אחר הראש וגבי פסח נמי משהפשיט
עד החזה דיכול להוציא אימוריו (א)

בלח נימין קורעו ומוציאין מיד והוה
ליה פירש מן הפשט וקאמר רבי
ישמעאל שז אינו גומר ומפשיט
משום דכיון דפירש הוה אילא חזרה
מילתא דאתחלתא לנפשה לצורך
גבוה דיומא דליצין דלא מעכבין:

דלא צעין זה אלו ואנוהו. דלחר
נטילת האימורין אין הידור מצוה
ציפוי צצר אלזי יפוי מילה מצוה היא:
הוי דומה לו. ולשון אנוהו אינו והוא
אעשה עצמי כמותו לדבך בדרכיו:
בין שגראה. החדש: צעילו צבילוי
לכל יש לדעת שגראה צית דין
והקרוצים להם שאין צריך לרואין חוק
למחוס לחלל שבת ולבצא ולהעיד לפני
צ"ד מחללין: ר' יוסי אומר כו'.
אלמא אע"ג דליכא מצוה כיון דלאו
לצורך גבוה הוא לא ממללין והכא
נמי פירש דהוי אתחלתא דחילול כי
הכא בלח צורך גבוה לא מחללין:
לא ניסנה שגם לדחות. אפילו
בהתחלתה דהא נראה צעילו אלז
הכא כיון שנמנה שבת לדחות להתחיל

זה המילה הכי נמי דכי פירש והדר לאו אתחלתא לנפשה היא והוי כמו שלא פירש וגומר כל מצותו: רצנן דפליגי עליה
דרכי יוסי. גבי לחס הפניס: ארבעס כהניס נכנסין. להיכל צצבת לקדור לחס הפניס: שני סדרים. שתי מערכות
של לחס: שני בויזין. שתי כפות מלכות לצונה כרכתיו (ויקרא כד) ונתת על המערכת לצונה זכה: מקיימין לפניס
שניס ליעול. מן השלחן שני סדרים הישנים: ושניס ליעול שני בויזין. והשלחן היה נתון אחריו ממזרח למערב ואלו
עומדין מזה לרוחב השלחן בצפון ואלו עומדין לנגדו לדרום. דווקא מכניסין לצפון דכל צפון נתון חשיבות היא כדאמרין במסכת
סוכה (דף טז) גבי חילוק לחס הפניס למשמרה הנכנסת והיואלת כנכנסין חולקין בצפון כדי שיראו (ו) נכנסין: רבי יוסי אומר אפילו
אלו נוטלין. תחילה ומסקין כולה מן השלחן ולאחר עשה מניחין אלו: אף זה סמיד. אף זה סמיד. רבי יוסי אומר אפילו
לחס. ולרצנן אי שקלי ושצקי ליה והדר מסדרי לא מיקרי להו תמיד אלא התחלה אחריתי ונמנא שמתעכב שלחן בלח לחס וגבי פירש
נמי כי הדר אתי מילתא אחריתי היא ולרבי יוסי דלחר כי שצקי והדר מתחלי נמי תמיד הוא דחדא מילתא הוא הכא נמי פירש חוזר
אע"פ שאין מעכבין דכולה גמר מילתא היא: מהלקטין. ציצין המעכבין: מני. כרת זו של מי הוא: אמר רב כהנא אומן.

ענוש כרת ובשבת קאי שחילל שבת ולא עשה מצוה: ונימא אנא עצדי פלגא. כלומר הואיל ובשהתחיל ברשות התחיל ומצורה
שעשה ברשות עשה אמאי חייב נימא להו לכו אתם וסיימו המלככה: אלא אמר רב פפא. בגדול שמל קמיירי ובחול וענוש כרת
דקאמר משום מילה קאמר דעדיין ערל הוא: וכגון דאחא בין השמשות. דכל היום כשר למילה^א ואמרו ליה לא מספקת לגמור
ציוס כהילכתה וטעמה מצורה שבת בלח מצוה וענוש כרת ומייהו מיתה ליכא דלא אתרו ולא למיתה ויה עליתיה ולא קבל עליו התרלה וכתת
איכא דאתחלה ברשות לא^א התחיל ולא ניתנה שבת לדחות אלזו בשעה זו: מהו דמיחא. מנתימין לא אשמעינן דמחלל שבתה עלה
דדס מיפקד פקיד מופקד ועומד שם כמתון ככלי ובמציצה אין חצורה ואין כאן איסור מורה ומשום הכי שרי ולאו משום סכנה ואומנא
דלא מייץ צחול לאו סכנתא היא ולא יעצריה: קא משמע לן דדס חיבורי מיחבר. כשיולא ע"י מצוה ואפילו הכי שרי משום סכנה
מדקמני צמתני גבי איספגלית וכמון: שז מינאי סרכא. ז' מנות של חלב: וחדא דקירא. עשוי: קירא וקלאב. רישני"א הוא זפת
של עץ שמוציאים ממנו שלא ע"י האור והיא לצנה: קרעינהו למנייהו. שהפסיד להם לגלות רפואה זו: שצקי לכו חדא. שלא גיליתי:

חספניתא

א) לעיל קטו: ממות סג:
(תוספתא פסחים פ"ד, ג) ז"ל
א) זמיר כו: ע"ש סוכה א':
מילתא פירש בשלח [מס'
ספרים פ"ג הל' יג, ד] ר"ה
כא: ממות סד. (ס) ממות ז.
נ"א: (ו) קידושין לא: וסג נסמן,
(ז) נכס"א לימא רישני"א,
(ח) פסחים ד. יומא כח: (מגילה
כ, א) (ט) נכס"א: וכתת איכא
דמתחילה לאו ברשות, (י) שיק'
לעמוד ב' במשה,

תורה אור השלם

1 עדי ומרת יה יהדי לי
לישועת יה אלי ואהודי אליה
אבי וארמננהו: ממות טו ב
2 ונתת על דהשלחן לחם פנים
שמות כה ל
לפני תמיד:
3 וערל זכר אשר לא ימול
את בשר ערלתו ונקרחה
ותפש התואר מעמיה את
בריתו הקדש: בראשית יו ד

הגהות הב"ח

א) גב' הסא אלא שחן דלא:
ב) שם ר' יוסי הסא אלא
מ"ו) דלא לוי נימנה צצבת:
ג) רש"י ד"ה ציצין וכו'
ד) רש"י ד"ה ציצין וכו'
ה) נכס"א. ג"כ קמנן דף קל סוף
ז) ד"ה מפשיט את
ה) הפסח עד וכו': (א) שם להוצי'
ב) ג"כ ע"ל בספק כ"ב דף
קטו בסוף דף: (ו) ד"ה תמיס
ד) לעול וכו' כדי שילחו שהן
נכנסין: (ז) תוס' ד"ה גדול וכו'
ז) צעני ליה למתני:

לעזי רש"י

רישני"א. שרף עץ.

רבינו חננאל

עשה שנאמר וביום השמיני
ימול בשר ערלתו, לא תעשה
השמר בנבע הערפת שהוא
לאו כאשר פירשנו למעלה.
ואם יש בהרת בערלה וימול
אחר וולחו אבי הכן, נתקיימה
המילה שהיא עשה ונתקיימה
חתיבת הצרעת שלא כבונה,
שלא ההייתה התורה אלא
במתכוין והאחר לא נתכוין,
ואין אומרים יבא עשה וידחה
לא תעשה אלא אם אין כח כלל
לקיים שניהם. ופרקינן דליכא
אחר, ואם נאמר להמתין עד
שיבא אחר וימול ביטלנו וביום
השמיני ימול שהוא עשה.
ובאנו לפירש עוד תשלום
הבייחא, אמר מר י"ט
אין דוחה אלא בזמנו. פי'
אין מילה דוחה י"ט אלא
הנימול ביום ח' שהוא זמנו
לבדו. ומקינן מנא הני מילי,
ופירשו חזקיה אמן הקדישים
שטעונין שריפה, והוא עשה
כדכתיב והתורה ממנו עד בוקר
באש תשרפו. ואין שריפת
קרישין דוחה י"ט דתנינן
בבבא פרק ביבד צולין את
הפסח, דתנן העצמות והגידים
והגזר שירפו בבישה עשר,
חל ששה שני דליות בשבת
שירפו בי"ז שאינו דוחה את
השבת ולא את יו"ט. וקיימא
לן דמילה קאבא בזמנא אפילו
יו"ט ושני של ראש השנה]
אין דוחה, דתנן שני יו"ט
של ר"ה נימול ל"ב, ללמדך
שאין עשה דוחה י"ט, כן
המילה שלא בזמנה אינה
דוחה י"ט ואין צורך אי הכי
אפילו מילה בזמנה, כי מילה
בזמנה בפירוש אמורה תורה
וביום ואפילו בשבת וכו"ש
י"ט. וקיימא לן דמילה שלא
בזמנה אפי' יו"ט שני של ר"ה
אינה דוחה דתנן שני יו"ט של
ר"ה נימול ל"ב, אביי פירשו
מעלות שבת בשבתו כו', רבא
אמר הוא ולא מכשיריו, פי'
עשיית אוכל נפש דוחה י"ט
ולא מכשירי אוכל נפש, כגון
חתיבת עצמם מן היצר לבשל
ביו"ט, וכדומה לו, לבדו, ולא

^[א] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[ב] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[ג] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[ד] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[ה] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[ו] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[ז] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[ח] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[ט] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[י] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[יא] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[יב] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[יג] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[יד] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[יז] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[יח] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[יט] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

^[כ] חמך קנת וגבי עולה דכולה כליל

מסורת הש"ס

א) נפי' בעין קדוש ה'גומה בעור הפנים ומתקלף, ערוך, א) 'תוספ' פי"ג, a) לקמן קלוג, ד) 'צילה כג', א) 'נקודתין לא: וחס נמנן, א) 'גני הערוך בערך סטר אבדלא, ו) 'נפי שאין יכול להשמן ערוך ע' שחס, א) 'נפי שאין מוציא הלל מחוטמו ערוך, א) 'גני הערוך למרה וע"י גרעין פס: ד"ה מרמיה גביה, א) 'חולין מז: [תוספ' פתיח' ע"ש, א) 'נבחרוס שלפניו למה ועצ"ל, עט: פי"ט רש"י תוספתיא סדקין בעפמי אדם,

הגהות הב"ח

א) נפי' דלמא מדיקן בדרחא מניה: ב) שם מקי הרוא דקי:

גליון הש"ם

נפי' מיפי לא מלאני לבי. לעיל דף קיח ע"ב:

מוסף רש"י

נותנים בעיה במסנתת של חדרל. שחדלל נתן כג, להסמן וקולטת את הפסולת ופי' הצילה החלטן עלה עיטף ומקמט עמו והיה ליה לתרל למחלה והלטן שמה קשיר גשאר למחלה, ורעט גיה פירס סיטנה של ציה לתן כפסיל הוה לא לתן חדרל, ובמסנתת של חדרל הוה דשי משס שטי, ויודת לתן קבתי שיהא לבי שני ומתלן התבטל [קמון קטס]. המותני פוק. דלאן לך דבר עומד בעי פתק כפס, חוך מעוררת סוכסס ונחיל ערות ופסית מדס [חורין טו], שיבלע בו דמו, שיהא דמו נבלע כנפשו, שהיה דמו הולך זין עור לגבר והיו מני שאין לו דס והסס ליה הפס ומסוך שאין זו מוח הוא מת כמח קלה [טס].

רבינו הגנאל

השבת וכיו'. אמר רב יהודה אמר רב הלכה כר' עקיבא. מותני עושין כל צרכי מילה בשבת מוחלק ופורעין בה. אמרין זו כמדי קמני מחולין ופורעין ומוציין כר', עושין כל צרכי מילה למה לי. לאותוי הוה דנתן רוב המיל כל זמן שפוסק בהמילה חוזר בין על ציצין המעבבין את המילה בין על הציצין שאינן מעבבין את המילה, פירש, שציצין המעבבין את המילה חזרו על שאין מעבבין אינו חוזר. ואמרין מאן תנא פירש. ואתא רבה בר בר חנה לאוקומה כר' ישמעאל בה יוחנן בן ברוקה, ולא קמי פשוטה היא. ובה רב אשי לתעמידה כר' יוסי גרמא בעליל, ואיפשיטא במנותח חתולת פרק ר' ישמעאל הכי, לאו איר יוסי התם שתי דאפשר לא טרחינן הכי דאפשר לא טרחינן, ונדחת גס זו. ואתא ורעיהו עליה ואוקומה כרבנן לפיגוי עליה דר' יוסי במנותח פרק שתי הלחם גילושות, דנתן ר' כהניס נכסיס ב' בירס ב' סדרים ובי בירס ב' בויכין, ודי מקרינן לפניהם, ב' ליטול ב' סדרים ובי ליטול ב' בויכין, בהקטנין ועומדין בצפון ופניהם לדרום,

רבי אליעזר דמילה פרק תשעה עשר שבת קלד.

הספתיא. פניו מתבקעות. ואני אומר שהוא מין שמין שקורין אייני"ר^א והוא (בגרבז) וצמחם שכתבו צמורה (דברים כח) וחספתינא תרגום של חרס: **כמיא דסילקא**. מרק תרדיון: **חוי לחוטה**. שאין זו סכנה: **יעטלו**. דהאי נמי מולה הוא: **אכל לכוני עלמא שרי**. ר"מ וסתם מתני' ר"מ [סנהדרין פו]. ואמאי' מנן נותן זה בעצמו זה בעצמו: **הסס**. גבי שאר מוליס: **לא בעו ליכא**. לפרפו ולערצו יפה יפה: **ולא ליתך**. לא יערצנו כל כך: **ומתוך היינו דקמי נותן זה בעצמו וזה בעצמו**. שמערב ואינו לורך: **אין מסניין את החדל**. צייט: **במסנתת שלו**. טעמא מפרש לקמיה

^בחספתיא מאי תקנתיה לימשי טובא במיא דסילקא: לא שחק מערב שבת: **תנו רבנן דברים שאין עושין למילה בשבת עושין לה ביו"ט** *שוחקין לה כמון וטורפין לה יין ושמן א"ל אביי לרב יוסף מאי שנא כמון ב"ט דחוי

הכא מיהוי כבודר. מיהו צורר לא הוי שגס הפסולת רחוי לאכילה ולא דמי למשמרת דריש מוליך ולקמן ד' קל: **דאיכא למ"ד מייב משום צורר**: מיי

לקדרה יין ושמן חזי נמי בשבת לחולה דתניא ^א אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת אמר ר"ש בן אלעזר משום ר"מ אף טורפין יין ושמן א"ר שמעון בן אלעזר פעם אחת חש רבי מאיר במעויו ובקשנו לטרוף לו יין ושמן ולא הנחנו אמרנו לו דבריך יבטלו בחיך אמר לנו א"ע"פ שאני אומר כך וחבירי אומרים כך *מימי לא מלאני לבי לעבור על דברי חבירי הוא ניהו דמחמיר אנפשיה אבל לכולי עלמא שרי התם לא בעי ליכא הכא בעי ליכא הכא נמי ניעביד ולא ליתך היינו דקתני נותן זה בפני עצמו וזה בפני עצמו: **ת"ר** אין מסניין את החדל במסנתת שלו ואין ממתקין אותו בגחלת א"ל אביי לרב יוסף מאי שנא מהא ^א דתנן נותנים ביצה במסנתת של חדרל א"ל התם לא מיהוי כבודר הכא מיהוי כבודר ואין ממתקין אותו בגחלת והתניא ממתקין אותו בגחלת לא קשיא יכאן בגחלת של מחכת כאן בגחלת של עץ א"ל אביי לרב יוסף מ"ש ^א מבישרא אגומרי א"ל התם לא אפשר הכא אפשר א"ל אביי לרב יוסף מהו לגבן א"ל דאסור מ"ש מלישה א"ל התם לא אפשר הכא אפשר והא אמרי נהרדעי גבינה בת יומא מעליא הכי קאמרי דאפילו גבינה בת יומא מעליא: אין עושין לה חלוק כו': אמר אביי ^א אמרה לי אם החדל חלוק דינוקא לפניה לסישרא ^א לעילאי דילמא מירביק ^ב גרדא מיניה הוי לידו כרות שפכה אימיה דאביי עבדא כיסתתא לפלגא אמר אביי האי ינוקא דלית ליה חלוק לייתי בליתא דאית ליה שיפתא וליכריכה לשיפתא לתתאי ועייף ליה לעילאי ליה אמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא ידע מפקתיה לשייפיה מיישא ולוקמיה להדי יומא והיכא דזיג ליקרעיה בשערתא שתי וערב אבל בכלי מתכות לא משום דזירף ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא מייץ מיקר ^א דקר פומיה מאי תקנתיה ליתו כסא גומרי ולינקמיה ליה להדי פומיה דחיים פומיה ומייץ ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא ^א מנשתיה לינפפיה בנפוחתא ומנשתיה ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא ^א מעויו ליתו סליתא דאימיה ולישרקיה עילוייה ומעויו ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דקמין לייתו סליתא דאימיה ולישרקיה עילוייה מוקטנא ואי אלים מאולמא לקוטנא ואמר אביי אמרה לי אם י'האי ינוקא דסומק דאכתי לא איבלע ביה דמא ^א ליתרתו ליה עד דאיבלע ביה דמא ולימהלוה ידירוק ואכתי לא נפל ביה דמיה ליתרתו עד דנפל ביה דמיה ולימהלוה ^א דתניא א"ר נתן פעם אחת הלכתי לכרכי הים ובאת אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהוא אדום אמרתי לה המתני לו עד שיבלע בו דמו המתינה לו עד שנבלע בו דמו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי שוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא ובאת אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהוא ירוק הצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברית אמרתי לה המתני לו עד שיפול בו דמו והמתינה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין שמו נתן הבבלי על שמי: מתני'

אז הוא בן עונשין. וכיון שראינו ששנש הכתוב מי שלא נימול שנאמר [ובאיות יז] ועל זכר אשר לא נימול את בשר ערלתו ונכרתה וגו', ידענו כי דבר זה מיוחד הוא באנשים גדולים ולא בעוברים. ומצאנו כתוב בו בשר ערלתו להדיעונו שהמילה דוחה את הצרעת על דרך העיקר שהקטנא דאתי עשה ורחי לא תעשה, וכי בעת שהיה בעליה בהרת נימול ויחתוך אותה וירחה מה שכתוב [ובריש כז] השמר בנגע הצרעת. והוצרכנו שיבאר לנו דבר זה להסיר מעומנו מה שצוה עולה עליו מה שהיינו סבורים כי זה שכתוב [טז] לשמור מאד ולעשות הוא דבר מוסף על עור לגבר והיו ליה לא תעשה ועשה ואין המילה דוחה אותן שאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה. והסיר ממנו סכרא זו והיריענו שהוא לא תעשה בלבד והמילה דוחה אותה. והוה שאמרו יתנח גדול דכתיב ביה בשר, והקטן נמי שהוא בן ח' ימים נאמר בו וביום השמיני נימול בשר ערלתו, ידענו כי המילה ביום ח' יתחה (נדר) את הצרעת. גשאר לנו לשיאר על הבינוני והוא שעברו עליו ח' ימים ולא נימול מפני מאורע שאירע לו כגון שחיה חולה או שהיה בו ספק. התחיה המילה ראייה בו בעת שיש בהרת בערלתו או לא, ולפיכך אמרו בינוני מנלך. ובאת התשובה משם אביי דתיא מבנינא, ומשם רבא מילה בומנה [לאן ציריא קרא כו'. ופי' על דעת אביי שהמילה מותרת בכינוני במקום שיש בהרת למדור מגדול וקטן כמו ששנינו [י"ט פט"א] ובאין משני כתובים הצד השווה שבהן כו'. וכן הוא הילוך הדיבר בכאן, כי הבינוני לא יתכן שלמדור מן הגדול לפי שהיה ענוש כרת לכך התיירו בו הכתוב חתיכת בהרתה, אבל הבינוני שאיבן חייבו כרת אין דבר זה מותר בו. וכמו כן לא למדור דבר זה מן הקטן כי הקטן מילתו כגומה ביום ח' והיא דוחה את השבת ולפיכך התייר הכתוב חתיכת בהרתה, אבל הבינוני שאין מילתו בומנה לא. ומאחר שלא יוכלנו למדור דבר זה מאחד מתן חיברנו אותם ביחד

וקיימנו דבר עיקר מהן שהבינוני מותר לחתוך בהרת מערלתו. וכן הולכו של דבר בענין זה, בינוני מנלך, אמר אביי אתיא [מבנינא] מה לגדול שכן ענוש כרת קטן יוכיח שאינו ענוש כרת, מה לקטן שכן מילה בומנה גדול יוכיח שאין מילה בומנה, וחזרו הדין הצד השווה שבהן שמילתו דוחה את הצרעת אף אני אביי בינוני שתהא מילתו דוחה את הצרעת. ורבא לא הוצרך לדבר זה כי הוא סובר כי בשר ערלתו שנאמר בכך שמנת ימים לא בא להתייר מילה בן שמונת ימים במקום שיש בהרת כי זה נלמדנו מקל וחומר, השתא שבת חמורה דוחה צרעת קלה לא כל שכן, והואיל ואינו יררך לבן ח' ימים הניחיל להתייר המילה בכינוני במקום שיש בהרת. לא ציריכא אפי' ר' יהודה דאמר דבר שאינו מתכוין אסור. כבר פירשנו זה בפרק כירה. לבדו ולא מילה שלא בומנה דאתיא מקל וחומר. וגם זה פירשנו בפ' במה מדליקין. מילה דנכרתו עליה י"ג ברייתו. מפורשין הן בתורה [ובאיות יז] ואלו הן, ואתה את ברייתו תשמור, ואתנה בריית, אני נתנה בריית, והקימותי את ברייתו לברית עולם, ואתה את ברייתו תשמור, והיתה ברייתו בבשרכם לברית עולם, את ברייתו הפך, והקימותי את ברייתו לברית עולם, את ברייתו אקים את יצחק. ^ב

עין משפט ונר מצוה

בג א מיי פ"ב מהלכות מילה הל' יוד סמנ עשין כח טושי"ע י"ד סי' יטו סעיף ו' בד ב ג מיי פ"ב מהל' י"ע הלכה ז סמנ לאון עג טושי"ע א"ח סי' תקי סעיף ג:
[וכרז אלפס צילה פ"ב קלג:
פ"ש ובלא"ש ע"ס ס' כגן:]
בה ד טס ספיף ה:
בו ה טושי"ע י"ד סי' רמז ספיף ג סה"ג:
בו ו א מיי פ"א מהל' מילה הלכה ז טושי"ע י"ד סי' רמז ספיף ב:

לעזי רש"י

אייני"א [ואוביירי"א]. מין צרעת. שבה הפנים מתבקעות. פינינ"י [פרייניישן]. חוטים תלויים כבד.

אינפלי"ר. לנפח. וא"ן [ו"ן]. מניפה. אייני"א [אליני"ר]. לנשום. אשאלודי"ר. אישלאורוי"ן. להחליק.

רב נסים גאון

אז הוא בן עונשין. וכיון שראינו ששנש הכתוב מי שלא נימול שנאמר [ובאיות יז] ועל זכר אשר לא נימול את בשר ערלתו ונכרתה וגו', ידענו כי דבר זה מיוחד הוא באנשים גדולים ולא בעוברים. ומצאנו כתוב בו בשר ערלתו להדיעונו שהמילה דוחה את הצרעת על דרך העיקר שהקטנא דאתי עשה ורחי לא תעשה, וכי בעת שהיה בעליה בהרת נימול ויחתוך אותה וירחה מה שכתוב [ובריש כז] השמר בנגע הצרעת. והוצרכנו שיבאר לנו דבר זה להסיר מעומנו מה שצוה עולה עליו מה שהיינו סבורים כי זה שכתוב [טז] לשמור מאד ולעשות הוא דבר מוסף על עור לגבר והיו ליה לא תעשה ועשה ואין המילה דוחה אותן שאין עשה דוחה את לא תעשה ועשה. והסיר ממנו סכרא זו והיריענו שהוא לא תעשה בלבד והמילה דוחה אותה. והוה שאמרו יתנח גדול דכתיב ביה בשר, והקטן נמי שהוא בן ח' ימים נאמר בו וביום השמיני נימול בשר ערלתו, ידענו כי המילה ביום ח' יתחה (נדר) את הצרעת. גשאר לנו לשיאר על הבינוני והוא שעברו עליו ח' ימים ולא נימול מפני מאורע שאירע לו כגון שחיה חולה או שהיה בו ספק. התחיה המילה ראייה בו בעת שיש בהרת בערלתו או לא, ולפיכך אמרו בינוני מנלך. ובאת התשובה משם אביי דתיא מבנינא, ומשם רבא מילה בומנה [לאן ציריא קרא כו'. ופי' על דעת אביי שהמילה מותרת בכינוני במקום שיש בהרת למדור מגדול וקטן כמו ששנינו [י"ט פט"א] ובאין משני כתובים הצד השווה שבהן כו'. וכן הוא הילוך הדיבר בכאן, כי הבינוני לא יתכן שלמדור מן הגדול לפי שהיה ענוש כרת לכך התיירו בו הכתוב חתיכת בהרתה, אבל הבינוני שאיבן חייבו כרת אין דבר זה מותר בו. וכמו כן לא למדור דבר זה מן הקטן כי הקטן מילתו כגומה ביום ח' והיא דוחה את השבת ולפיכך התייר הכתוב חתיכת בהרתה, אבל הבינוני שאין מילתו בומנה לא. ומאחר שלא יוכלנו למדור דבר זה מאחד מתן חיברנו אותם ביחד

וקיימנו דבר עיקר מהן שהבינוני מותר לחתוך בהרת מערלתו. וכן הולכו של דבר בענין זה, בינוני מנלך, אמר אביי אתיא [מבנינא] מה לגדול שכן ענוש כרת קטן יוכיח שאינו ענוש כרת, מה לקטן שכן מילה בומנה גדול יוכיח שאין מילה בומנה, וחזרו הדין הצד השווה שבהן שמילתו דוחה את הצרעת אף אני אביי בינוני שתהא מילתו דוחה את הצרעת. ורבא לא הוצרך לדבר זה כי הוא סובר כי בשר ערלתו שנאמר בכך שמנת ימים לא בא להתייר מילה בן שמונת ימים במקום שיש בהרת כי זה נלמדנו מקל וחומר, השתא שבת חמורה דוחה צרעת קלה לא כל שכן, והואיל ואינו יררך לבן ח' ימים הניחיל להתייר המילה בכינוני במקום שיש בהרת. לא ציריכא אפי' ר' יהודה דאמר דבר שאינו מתכוין אסור. כבר פירשנו זה בפרק כירה. לבדו ולא מילה שלא בומנה דאתיא מקל וחומר. וגם זה פירשנו בפ' במה מדליקין. מילה דנכרתו עליה י"ג ברייתו. מפורשין הן בתורה [ובאיות יז] ואלו הן, ואתה את ברייתו תשמור, ואתנה בריית, אני נתנה בריית, והקימותי את ברייתו לברית עולם, ואתה את ברייתו תשמור, והיתה ברייתו בבשרכם לברית עולם, את ברייתו הפך, והקימותי את ברייתו לברית עולם, את ברייתו אקים את יצחק. ^ב

א) פה חסרין וכו' ופגל ופגלי סדרים ותעניין כפשהי תימלא' כמלאה' ומסידרס.

הדבש. ושהוה ויהי חלוק קריא, עשהו ויהי פסולת הדבש. כיון דהייא סכנה דמאי לאיספלינת וכמון ועבדינן לה בשבת. פי' איספלינת, רטייה. קריא, עשהו ויהי חלוק קריא, עשהו ויהי פסולת הדבש. כיון דהייא סכנה דמאי לאיספלינת וכמון ועבדינן לה בשבת. פי' ליכא, עירוב יין ושמן והוליק השמן בתוך היין על [ידין] ועירוב. (אבל) א"ל אביי לרבה מהו לגבן. פי' לגבן ביו"ט, לקפות גבינה לקבץ פיתויה החלב הקפוי ולעשותם חרץ של גבינה. א"ל אסור לגבן. א"ל והלא גיבון כמו לישת היטיה שנתון מים בקמח ומולל בדיוו ועושה פתיתין ומוסין מים ומקבץ הפתיתים ועושה אותם עיטה, כך מקפה החלב בטוכמסו ואחר שיקפה בכלי יעמוד מכניס ידו ופתותו, וא"י מניסו ידו ומגבן מתוך הקמח. נתנה גיבון ולישה מלאכתן שוה, מפני מה זה מותר וזה אסור. ופירק לו קמח או אפשר לאוכלו אלא ע"י לישת ביומו, והחלב אפשר לאכלו חלב או לעשותו גבינה בערב. אקשינן עלה והא אמרו נהרעי גבינה זה יומא מעליא והנה היא כמו הלישה, וכשמם שהפת חמה מעליא כך הגבינה בת יומא מעליא. ופרקי ליה הכי קאמר אפילו בת יומא מעליא טפי, ואפילו בת יומא מעליא. אין עושין למילה חלוק למכתלהא אבל כורך עליה סמרטוט.

^[א] פה חסרין וכו' ופגל ופגלי סדרים ותעניין כפשהי תימלא' כמלאה' ומסידרס

^[ב] חספתיא פניו מתבקעות. ואני אומר שהוא מין שמין שקורין אייני"ר והוא (בגרבז) וצמחם שכתבו צמורה (דברים כח) וחספתינא תרגום של חרס: כמיא דסילקא. מרק תרדיון: חוי לחוטה. שאין זו סכנה: יעטלו. דהאי נמי מולה הוא: אכל לכוני עלמא שרי. ר"מ וסתם מתני' ר"מ [סנהדרין פו]. ואמאי' מנן נותן זה בעצמו זה בעצמו: הסס. גבי שאר מוליס: לא בעו ליכא. לפרפו ולערצו יפה יפה: ולא ליתך. לא יערצנו כל כך: ומתוך היינו דקמי נותן זה בעצמו וזה בעצמו. שמערב ואינו לורך: אין מסניין את החדל. צייט: במסנתת שלו. טעמא מפרש לקמיה לקדרה יין ושמן חזי נמי בשבת לחולה דתניא א אין טורפין יין ושמן לחולה בשבת אמר ר"ש בן אלעזר משום ר"מ אף טורפין יין ושמן א"ר שמעון בן אלעזר פעם אחת חש רבי מאיר במעויו ובקשנו לטרוף לו יין ושמן ולא הנחנו אמרנו לו דבריך יבטלו בחיך אמר לנו א"ע"פ שאני אומר כך וחבירי אומרים כך *מימי לא מלאני לבי לעבור על דברי חבירי הוא ניהו דמחמיר אנפשיה אבל לכולי עלמא שרי התם לא בעי ליכא הכא בעי ליכא הכא נמי ניעביד ולא ליתך היינו דקתני נותן זה בפני עצמו וזה בפני עצמו: ת"ר אין מסניין את החדל במסנתת שלו ואין ממתקין אותו בגחלת א"ל אביי לרב יוסף מאי שנא מהא א דתנן נותנים ביצה במסנתת של חדרל א"ל התם לא מיהוי כבודר הכא מיהוי כבודר ואין ממתקין אותו בגחלת והתניא ממתקין אותו בגחלת לא קשיא יכאן בגחלת של מחכת כאן בגחלת של עץ א"ל אביי לרב יוסף מ"ש א מבישרא אגומרי א"ל התם לא אפשר הכא אפשר א"ל אביי לרב יוסף מהו לגבן א"ל דאסור מ"ש מלישה א"ל התם לא אפשר הכא אפשר והא אמרי נהרדעי גבינה בת יומא מעליא הכי קאמרי דאפילו גבינה בת יומא מעליא: אין עושין לה חלוק כו': אמר אביי א אמרה לי אם החדל חלוק דינוקא לפניה לסישרא לעילאי דילמא מירביק גרדא מיניה הוי לידו כרות שפכה אימיה דאביי עבדא כיסתתא לפלגא אמר אביי האי ינוקא דלית ליה חלוק לייתי בליתא דאית ליה שיפתא וליכריכה לשיפתא לתתאי ועייף ליה לעילאי ליה אמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא ידע מפקתיה לשייפיה מיישא ולוקמיה להדי יומא והיכא דזיג ליקרעיה בשערתא שתי וערב אבל בכלי מתכות לא משום דזירף ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא מייץ מיקר דקר פומיה מאי תקנתיה ליתו כסא גומרי ולינקמיה ליה להדי פומיה דחיים פומיה ומייץ ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא מנשתיה לינפפיה בנפוחתא ומנשתיה ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דלא מעויו ליתו סליתא דאימיה ולישרקיה עילוייה ומעויו ואמר אביי אמרה לי אם האי ינוקא דקמין לייתו סליתא דאימיה ולישרקיה עילוייה מוקטנא ואי אלים מאולמא לקוטנא ואמר אביי אמרה לי אם י'האי ינוקא דסומק דאכתי לא איבלע ביה דמא ליתרתו ליה עד דאיבלע ביה דמא ולימהלוה ידירוק ואכתי לא נפל ביה דמיה ליתרתו עד דנפל ביה דמיה ולימהלוה דתניא א"ר נתן פעם אחת הלכתי לכרכי הים ובאת אשה לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהוא אדום אמרתי לה המתני לו עד שיבלע בו דמו המתינה לו עד שנבלע בו דמו ומלה אותו וחיה והיו קורין אותו נתן הבבלי על שמי שוב פעם אחת הלכתי למדינת קפוטקיא ובאת אשה אחת לפני שמלה בנה ראשון ומת שני ומת שלישי הביאתו לפני ראיתיו שהוא ירוק הצצתי בו ולא ראיתי בו דם ברית אמרתי לה המתני לו עד שיפול בו דמו והמתינה לו ומלה אותו וחיה והיו קורין שמו נתן הבבלי על שמי: מתני'

^[א] פה חסרין וכו' ופגל ופגלי סדרים ותעניין כפשהי תימלא' כמלאה' ומסידרס